

Akkoord over herziening prioritair stoffenlijst

Het Europese parlement, de Europese Commissie en de lidstaten hebben op 17 april 2013 een akkoord gesloten over uitbreiding van de Europese lijst van prioritair stoffen. De lijst wordt uitgebreid met 12 nieuwe stoffen, met name gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Voor deze stoffen worden normen afgeleid waaraan lidstaten in 2027 moeten voldoen.

Het resultaat van de onderhandelingen is onder meer dat het oorspronkelijke voorstel van de Europese Commissie om diclofenac, 17 α -ethinylestradiol (EE2) en 17 β -estradiol (E2) op te nemen het uiteindelijk niet gehaald heeft (zie [Nieuwsbrief 2](#)). Wel is afgesproken om deze stoffen op een *watch list* te plaatsen. De *watch list* omvat stoffen van opkomende zorg waarover nog maar weinig bekend is. De Commissie moet binnen een jaar met een voorstel voor een *watch list* komen. Deze omvat naast de drie eerder genoemde stoffen nieuwe stoffen van opkomende zorg waarvan over hun aanwezigheid in water nog maar weinig bekend is. Monitoring en onderzoek moeten uitwijzen of deze stoffen bij een volgende herziening in aanmerking komen voor plaatsing op de lijst. In het akkoord is tevens opgenomen dat de Commissie binnen twee jaren na de inwerkingtreding van de herziene Richtlijn een strategische aanpak ontwikkelt voor verontreiniging van water door geneesmiddelen.

Alhoewel het plaatsen van diclofenac, EE2 en E2 op de *watch list* en de strategische aanpak van geneesmiddelen over twee jaar enig perspectief biedt in dit weerbarstige dossier, betreurt RIWA het dat deze stoffen niet prioritair zijn geoordeeld. De vertraging die nu optreedt voordat er maatregelen genomen worden om de emissies van deze stoffen terug te dringen is onnodig tijdverlies. In de tussentijd zullen geneesmiddelen en hormoonverstorende stoffen onverminderd in de bronnen voor drinkwaterbereiding worden aangetroffen.

RIVM bezorgd over kwaliteit van bronnen voor drinkwater

Op 4 april 2013 publiceerde het RIVM een onderzoek waaruit blijkt dat de kwaliteit van de bronnen van drinkwater deels onvoldoende is door toedoen van menselijk handelen. [Het RIVM-onderzoek](#) geeft aan dat de kwaliteit van het oppervlaktewater niet voldoet, RIWA is het hier volledig mee eens.

In het RIVM-rapport staat dat de drinkwaterbedrijven geavanceerde zuiveringstechnologieën in moeten zetten om de vereiste drinkwaterkwaliteit te kunnen realiseren. Het tot nu toe gehanteerde beleidsuitgangspunt is dat het mogelijk moet zijn om met eenvoudige technieken drinkwater te produceren. De kwaliteit van de bronnen is daartoe echter op dit moment niet toereikend, aldus het RIVM. De kwaliteitseisen die gelden voor bronnen voor drinkwater kunnen verschillen voor de verschillende partijen. Dat is verwarrend. In de af-

gelopen decennia zijn belangrijke kwaliteitsverbeteringen bereikt door vermindering van emissies afkomstig van industrie en landbouw. Anno 2012 bestaat de meeste zorg over door de consument gebruikte stoffen. Daarbij kan worden gedacht aan geneesmiddelen, insecticiden, biociden, cosmetica, brandvertragers, nanodeeltjes et cetera. Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) kunnen deze stoffen nog niet goed verwijderen. Uit verschillende studies blijkt dat het gebruik van deze stoffen in de toekomst nog verder zal toenemen. Door geavanceerde zuiveringssystemen worden deze stoffen wel grotendeels verwijderd.

Het geven van invulling aan de daadwerkelijke bescherming van de bronnen van drinkwater is een taak van meerdere partijen, namelijk gemeenten, provincies, waterschappen, Rijkswaterstaat en drinkwaterbedrijven. De rol van het Rijk bestaat vooral uit het vastleggen van de landelijke beleidsdoelstellingen en het (in samenwerking met de partijen) ontwikkelen van passende instrumenten om de beleidsdoelstellingen te realiseren en te monitoren.

Evaluatie van het waterkwaliteitsbeleid door het Planbureau voor de Leefomgeving

Op 21 december 2012 verscheen een persbericht van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) onder de titel "*Kwaliteit van water is verbeterd, maar de natuur profiteert niet*". Dit naar aanleiding van het verschijnen van het rapport "[Kwaliteit voor later 2. Evaluatie van het waterkwaliteitsbeleid](#)". In het persbericht staat de geruststellende zin: "*In combinatie met zuivering is de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater voldoende om er veilig en gezond drinkwater van te maken.*" Maar in het rapport staan ook twee waarschuwingen die aansluiten bij standpunten van RIWA:

1. De implementatie van de KRW leidt waarschijnlijk niet tot een lager niveau van waterzuivering dan nu het geval is, en dus ook niet tot kostenbesparing, en;
2. De beschikbaarheid van het oppervlaktewater voor drinkwater staat onder druk.

Dit komt, zo staat in het rapport te lezen, doordat voor een groot aantal stoffen die nu of in de toekomst een probleem kunnen vormen, nog geen KRW-normen bestaan. Om drinkwater van goede kwaliteit te kunnen produceren moeten deze problemen met additionele zuivering worden opgelost. In de afgelopen decennia zijn belangrijke kwaliteitsverbeteringen bereikt doordat de emissies door de industrie en de landbouw zijn afgenomen, aldus het PBL. Voor de gewasbeschermingsmiddelen is het aantal knelpunten voor de drinkwatervoorziening uit oppervlaktewater tussen 1998 en 2010 met naar schatting 75 % afgenomen. Het operationele doel – een vermindering met 95 % van het aantal drinkwaterknelpunten – is echter niet gehaald. Het aantal drinkwaterknelpunten is vooral afgenomen door het toelatingsbeleid voor deze gewasbeschermingsmiddelen.

Zoals in het vorige artikel al is gesteld zorgen de door consumenten gebruikte producten voor de belangrijkste stoffen die aanleiding geven tot zorg voor de waterkwaliteit. RWZI's kunnen dergelijke stoffen (nog) niet goed verwijderen. Uit verschillende studies blijkt dat het gebruik van stoffen als geneesmiddelen in de toekomst nog verder zal toenemen. RIWA vindt dat medicijnresten en andere nieuwe stoffen een [belangrijke waterbeheerkwestie](#) vormen bij de totstandkoming van de SGBPen 2015-2021.

Oppervlaktewater voor drinkwater onder druk

De hoeveelheid oppervlaktewater die geschikt is voor drinkwater, staat onder druk. In het bijzonder geldt dit voor de beschikbaarheid van het Maaswater in droge periodes. Tijdens droge periodes verslechtert de oppervlaktewaterkwaliteit namelijk door verzilting en de relatief grotere bijdrage van lozingen. De klimaatverandering kan dit effect nog versterken. Door RIVM is berekend dat de slechtere waterkwaliteit bij bijna alle innamepunten van oppervlaktewater in Nederland kan voorkomen. Het PBL meent dat drinkwaterbedrijven daarom over buffers of alternatieven moeten beschikken. RIWA vindt echter dat dit ook moet leiden tot een stringenter beleid van verdergaande vermindering van emissies, wat ook goed is vanuit ecologisch oogpunt.

RIWA Rivierwaterbedrijven, secties Rijn en Maas

Rapport over drinkwaterkwaliteit in 2011

Op 17 december 2012 verschenen berichten in de media naar aanleiding van de publicatie van het rapport "[De kwaliteit van het drinkwater in 2011](#)" door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Zo stond op de portal [Agriholland.nl](#) de kop "*Minder bestrijdingsmiddelen bij innamepunten drinkwaterbedrijven*". Dit lijkt in tegenspraak met een passage uit onze vorige nieuwsbrief, waarin het volgende was te lezen: "*Gewasbeschermingsmiddelen blijven in normoverschrijdende gehalten voorkomen in de Maas; er is na 2007 geen verdere verbetering te zien (stagnatie).*" Hoe kan dit nou? RIWA interviewt één van de auteurs, Ans Versteegh.

Het bericht van Agriholland.nl is gebaseerd op de volgende passage uit het bewuste rapport: "*Bij vier innamepunten van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater is de concentratie in dit oppervlaktewater van een of meer bestrijdingsmiddelen hoger dan 0,1 µg/l. De hoeveelheid aangetoonde bestrijdingsmiddelen bij de innamepunten is ten opzichte van 2010 afgenomen (van 20 naar 13).*"

Volgens Ans Versteegh van het RIVM, één van de auteurs van het rapport, is er een cruciale redactionele wijziging uitgevoerd na het gereedkomen van het rapport. "*Wij hadden het net iets anders geformuleerd, waardoor een verschillend beeld ontstaat*", aldus Versteegh. Volgens haar was de oorspronkelijke passage als volgt: "*Het aantal aangetoonde bestrijdingsmiddelen bij de innamepunten is ten opzichte van 2010 afgenomen (van 20 naar 13).*" Het lijkt een semantische kwestie, maar heeft mensen op het verkeerde been gezet. "*Het ging ons om het lagere aantal individuele werkzame stoffen dat boven de drinkwaternorm uitkwam, terwijl hoeveelheid lijkt te suggereren dat er minder kilogrammen bestrijdingsmiddel is geconstateerd. Daar hebben we helemaal niet naar gekeken.*" zegt Versteegh. Zij voegt er aan toe: "*Bovendien kijken wij alleen naar de innamepunten van lokaties waar direct uit rivierwater drinkwater wordt geproduceerd. En dat zijn er maar een paar. Wij kijken tot nu toe niet naar innamepunten waarna nog duininfiltratie of oeverfiltratie plaatsvindt.*" Dit verklaart volgens haar grotendeels het verschil met onze uitspraken in de vorige nieuwsbrief.

Harry Römgens, directeur RIWA Maas, was verrast door de berichten in de media: "*Wij zien het aantal overschrijdingen van de drinkwaternorm door bestrijdingsmiddelen juist toenemen in 2011 ten opzichte van 2010, zowel op de innamepunten waar RIVM naar keek (van 2 naar 11) als op alle 7 innamepunten langs Maas en Rijn (van 16 naar 34).*" In de Drentsche Aa was deze toename van overschrijdingen zelfs extreem te noemen, zo blijkt uit H₂O nummer 3 van 2013.